

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК
підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності	012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійними програмами	«Дошкільна освіта» «Дошкільна освіта. Початкова освіта»

Слов'янськ – 2023 р.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки та методик для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійних програм «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Початкова освіта» спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробники:

Курінна С.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Кахіані Ю.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол №6 від «12» січня 2023 р.

Завідувач кафедри
дошкільної освіти

С.М. Курінна

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«21» березня 2023 р.,
протокол №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Комплексний кваліфікаційний іспит зі спеціальності 012 Дошкільна освіта для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на денній та заочній формах навчання проходить у письмовій формі шляхом виконання тестових завдань із дисциплін фахової підготовки: «Педагогіка дошкільна» та з фахових методик: «Основи природознавства», «Дошкільна лінгводиєдика», «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва», «Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя»

Комплексний кваліфікаційний екзамен проходить у формі тестування. Усього розроблено 25 варіантів. Кожен білет складається з 30 тестових завдань, поділених на блоки із таких дисциплін: «Педагогіка дошкільна», «Основи природознавства», «Дошкільна лінгводиєдика», «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва», «Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя»

Форми тестових завдань уніфіковано таким чином:

- 10 тестових завдань закритої форми із вибором однієї правильної відповіді, що оцінюється по 1 балу за кожну правильну відповідь;
- 5 тестових завдань закритої форми із вибором декількох правильних відповідей, що оцінюється по 2 бали за кожну правильну відповідь;
- 5 тестових завдань закритої форми на встановлення відповідності чи відновлення послідовності, що оцінюється по 4 бали за кожну правильну відповідь;
- 5 тестових завдань відкритої форми на доповнення поданого речення, що оцінюється по 2 балів за кожну правильну відповідь;
- 5 тестових завдань відкритої форми на доповнення поданого твердження, що оцінюється по 10 балів за кожну правильну відповідь.

Максимальна кількість за весь тест – 100 балів.

Конкретні критерії оцінювання до кожної з дисциплін, розроблені на основі цих об'єктів аналізу, подано у відповідних розділах програми.

Загальна (кінцева) оцінка за відповідь студента на комплексному кваліфікаційному екзамені визначається шляхом складання кількості балів, виставлених за тестові завдання із кожної дисципліни.

Таблиця переведення бальної шкали оцінок у національну:

Шкала оцінювання:

90 – 100 балів – **відмінно**;

75 – 89 балів – **добре**;

60 – 74 балів – **задовільно**;

25 – 59 балів – **незадовільно**;

1 – 25 балів – **незадовільно**.

Розподіл балів за дисциплінами ККЕ

Вид завдання	Мінімальна позитивна кількість балів	Максимальна кількість балів
Педагогіка дошкільна	12	50
Основи природознавства з методикою,	12	10
Дошкільна лінгводиєдика,	12	10
Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку,	12	10
Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва,	12	10
Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя	12	10

І. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ

Пояснювальна записка

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Педагогіка дошкільна» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, суперечності стосунків, технології організації та здійснення виховного процесу, що визначають розвиток особистості дошкільника.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, етика, естетика, філософська антропологія, психологічні науки, дитяча психотерапія, соціологія, демографія, культурологія, історія, етнографія, математика, фізика, географія, історія, мистецтво, література, екологія, біологія, фізіологія, генетика, педіатрія та гігієна, економіка та ін.

Програма навчальної дисципліни містить такі **теми**:

Тема 1. Дошкільна освіта – першопочаткова ланка в системі безперервної освіти.

Тема 2. Предмет і методи дошкільної педагогіки.

Тема 3. Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку.

Тема 4. Виховання дітей першого року життя.

Тема 5. Виховання дітей другого року життя.

Тема 6. Виховання дітей третього року життя.

Тема 7. Виховання і розвиток дітей в період дошкільного дитинства.

Тема 8. Фізичне виховання дошкільників.

Тема 9. Розумове виховання та навчання дошкільників.

Тема 10. Моральне виховання дошкільників.

Тема 11. Трудове виховання, трудова діяльність дошкільників.

Тема 12. Естетичне виховання дошкільників.

Тема 13. Теорія гри.

Тема 14. Творчі, сюжетно-рольові ігри.

Тема 15. Іграшка.

Тема 16. Дидактичні ігри.

Тема 17. Педагогічний процес у дошкільному закладі.

Тема 18. Дошкільний освітній заклад і сім'я.

Тема 19. Підготовка дитини до навчання у школі.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни „Педагогіка дошкільна” є: забезпечення усвідомленого засвоєння студентами закладів вищої освіти змісту, організаційних форм і методів навчання і виховання дітей дошкільного віку в дошкільних закладах і сім'ї з метою їх різнобічного розвитку і формування особистості дитини.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни „Педагогіка дошкільна”

є:

- оволодіння закономірностями навчання і виховання дитини дошкільного віку;
- засвоєння парадигм педагогічної теорії і практики, зокрема „дитиноцентризму”, спрямованих на особистісний розвиток кожної дитини;
- формування умінь і навичок організації дітей дошкільного віку в різних видах діяльності;
- розвиток мотивів професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; засвоєння нових знань, володіння сучасними інформаційними технологіями;

спеціальні: здатність аналізувати суспільні процеси становлення дошкільної освіти як науки; здатність до самостійного опанування професійними знаннями (погляди, підходи, принципи) та вміннями (методики, пед. технології, інновації) в дошкільній галузі; здатність аналізувати існуючу нормативно-правову базу в галузі дошкільної освіти; наявність професійної спрямованості (на дитину, на її батьків, на ЗДО, на себе), любові до дітей, потреби та інтересу до роботи в ЗДО, емоційно-ціннісного ставлення до професії вихователя; здатність до аналітичного осмислення педагогічної дійсності на основі інтеграції вітчизняного і світового педагогічного досвіду в галузі дошкільної освіти; здатність використовувати базові загальні знання про структуру і організацію процесів навчання і виховання дошкільників; здатність до використання спеціальних знань з дошкільної педагогіки та фахових методик розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку (педагогічні технології та інструментарій, змістове наповнення, методи, засоби та форми організація діяльності дітей); дотримання світоглядних позицій, життєвих орієнтирів, інтересу до інноваційної педагогічної діяльності.

результати: використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності; демонструвати здатність до адаптації в нових ситуаціях та прийняття рішень; здійснювати пошук інформації з різних джерел для розв’язання фахових задач; ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців; аналізувати педагогічну дійсність, прогнозувати наслідки здійснюваних педагогічних впливів на дитину; демонструвати знання та розуміння на базовому рівні дошкільної педагогіки, дитячої психології, фізіології тощо на рівні, відповідному сучасному стану розвитку психолого-педагогічної та суміжних наук; демонструвати глибокі знання і вміння зі спеціалізації на теоретичному (реферати, усні доповіді, есе, тези, визначення і вивчення актуальних проблем дошкільця тощо) і практичному (володіння

методиками роботи з дошкільниками та методами діагностики дітей, опис результатів застосування елементарних діагностичних методів, проведення навчально-виховної роботи з дітьми під час практики в ЗДО та ін.) рівнях; будувати навчально-виховний процес на основі глибокого і систематичного вивчення вихованців, їх інтересів, запитів, а також визначати конкретні завдання навчально-виховного впливу, виходячи із загальної мети національного виховання, рівня вихованості дитячого колективу; володіти навичками креативного мислення, які дозволяють зрозуміти та розв'язувати проблеми та задач; демонструвати експериментальні навички у дошкільній педагогіці та методиках роботи з дітьми дошкільного віку (знання експериментальних методів та порядку організації експериментів), які проводяться під керівництвом фахівців ВНЗ для перевірки гіпотез та дослідження педагогічних явищ, закономірностей, особистісних якостей дітей та ін.; визначати та називати стандартні й новітні засоби розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку, планувати, складати схеми для поетапного проведення експериментів, збирати та аналізувати дані, критично оцінювати отримані результати.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 330 годин / 11 кредитів.

Література до курсу

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика. Навчальний посібник / за ред. професора С. О. Нікітчиної. К.: Видавничий дім „Слово”, 2014. 368 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Дошкільне виховання. 2012. № 7. С. 4–19.
3. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія. К.: Світич, 2006. 302 с.
4. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посібник. К.: Академвидав, 2012. 256 с.
5. Виховання гуманних почуттів у дітей / Ладивір С. О., Долинна О. П., Котирло В. К. та ін. Мандрівець, 2010.
6. Гавриш Н., Ліннік О., Губанова Н. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навчально-методичний посібник. Луганськ: Альма-матер, 2007. 496 с.
7. Гавриш Н., Ліннік О. Цікава філософія для дітей: методичний посібник для творчих педагогів дітей дошкільного й молодшого шкільного віку. К.: Шк.світ, 2011. 128 с.
8. Гавриш Н., Ліннік О. Філософія для дітей мовою серця: методичний посібник. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2013. 168 с.
9. Георгян Н. М. Дошкільна педагогіка (курс лекцій) / Н. М. Георгян, В. М. Зінченко. Слов'янськ : СДПУ, 2003.
10. „Дитина в дошкільні роки”: комплексна освітня програма / авт. колектив; наук. кер. К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2016. 160 с.
11. Дошкільна освіта: історія і сьогодення. Довідник / Лохвицька Л. В. Мандрівець, 2011.
12. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять а

назв / упор. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2010. 324 с.

13. Етнопедагогічні засади українського дошкілля / за ред. Н. Лисенко. Івано-Франківськ: „Плай”, 2008.

14. Закон України „Про дошкільну освіту”. К., 2001.

15. Закон України „Про охорону дитинства”. К., 2001.

16. Карасьова К., Піроженко Т. Світ дитячої гри. К.: „Шкільний світ”, 2010.

17. Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика: учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. М.: Академия, 2000.

18. Комарова Т. С., Антонова А. В., Зацепина М. Б. Программа эстетического воспитания детей 2-7 лет. М.: Педагогическое общество, 2005.

19. Косенко Ю. М. Основи педагогічної майстерності вихователя. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності „Дошкільна освіта”. 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ „Друкарня „Новий світ”, 2014. 360 с.

20. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р. Педагогіка українського дошкілля. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2010.

21. Особистість дошкільника: перспективи розвитку / Піроженко Т. О. Мандрівець, 2010.

22. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти / за ред. Г. С. Тарасенко. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2010.

23. Педагогика раннего возраста: уч. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / под ред. Г. Г. Григорьевой, Н. П. Кочетовой, Д. В. Сергеевой. М.: „Академия”, 2000.

24. Педагогіка українського дошкілля: У 3-х ч., Ч. 3: навчальний посібник / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста, Н. Б. Лазарович. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2016. 376 с.

25. Педагогічні умови формування творчого освітньо-виховного середовища в позашкільних навчальних закладах : навчально-методичний посібник / за заг. ред. С. І. Якименко. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2016. 184 с.

26. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. К.: Академвидав, 2004.

27. Пренатальна і перинатальна педагогіка / авт.-упоряд.: Т. Д. Азаренко, А. А. Грищенко, Т. Л. Гурковська, О. П. Долинна та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 80 с.

28. Розвиток особистості в різних умовах соціалізації: колективна монографія / за науковою редакцією професора Л. О. Калмикової, професора Г. О. Хомич. К.: Видавничий дім „Слово”, 2016. 472 с.

29. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н. Гавриш, О. Брежнева, І. Кіндрат, О. Рейпольська; за загальною редакцією О. Брежневої. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2015. 176 с.

Перелік питань

1. Мета та завдання сучасної дошкільної освіти
2. Базовий компонент дошкільної освіти, як державний стандарт рівня розвитку дитини дошкільного віку (нова редакція)
3. Характеристика сучасних програм виховання, навчання та розвитку особистості дитини
4. Становлення національного дитячого садка.
5. Характеристика сучасних типів дошкільних освітніх закладів
6. Предмет дошкільної педагогіки як науки
7. Унікальність дошкільного віку
8. Особливості соціалізації дітей дошкільного віку
9. Обдарованість та проблеми виховання обдарованих дітей
10. Зміст і методи навчання дітей дошкільного віку
11. Характеристика методів педагогічних досліджень
12. Характеристика професійних умінь вихователя
13. Характеристику педагогічної діяльності вихователя
14. Особливості розвитку дітей раннього віку
15. Роль дорослого у розвитку дитини. Виховання і навчання
16. Проблеми виховання дітей раннього віку в умовах родини
17. Особливості виховання дітей 1 року життя
18. Особливості розвитку дітей другого року життя
19. Особливості розвитку дітей третього року життя
20. Основи фізичного виховання дітей дошкільного віку.
21. Основи розумового виховання дітей дошкільного віку
22. Особливості сенсорного виховання в різних видах діяльності
23. Основи морального виховання дітей дошкільного віку: завдання і зміст. Виховання моральних якостей.
24. Виховання дітей дошкільного віку в праці
25. Гра-провідна діяльність дітей
26. Керівництво сюжетно-рольовою грою в дошкільному закладі
27. Дидактичні ігри дітей дошкільного віку
28. Зв'язок різних форм організації навчання у педагогічному процесі
29. Форми і методи співробітництва дошкільного закладу і сім'ї
30. Наступність у роботі дошкільного освітнього закладу і початкової школи

II. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки та методик охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: закономірності педагогічної діяльності, спрямованої на управління процесом розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія освіти, загальна педагогіка, педагогіка дошкільна, дитяча психологія, педагогічна психологія, сучасні освітні технології, педагогіка гри, історія педагогіки, лінгвістика, психолінгвістика, анатомія, фізіологія та гігієна органів слуху та мовлення.

Програма навчальної дисципліни містить такі **теми**:

1. Теоретико-методологічні засади дошкільної лінгводидактики.
2. Навчально-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку.
3. Закономірності та принципи розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови.
4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики.
5. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку.
6. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку.
7. Система роботи з розвитку мовлення у дитячому садку.
8. Виховання звукової культури мовлення в ранньому та дошкільному віці.
9. Теорія та технологія розвитку словника дітей.
10. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей.
11. Методика розвитку зв'язного мовлення дітей.
12. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.
13. Методика ознайомлення дошкільників з літературними та фольклорними творами.
14. Методика організації театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності.
15. Підготовка дітей до навчання читанню.
16. Підготовка до навчання письму.
17. Організаційно-методична робота в дошкільних закладах з мовленнєвого розвитку дошкільників.
18. Форми та методи роботи з кадрами у відділах освіти по підготовці їх до мовленнєвої роботи.
19. Зв'язок сім'ї та дитячих садків у роботі з розвитку мовлення дітей. Технології розвитку мовлення дітей у спільній діяльності дітей та дорослих.
20. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є - забезпечити теоретичне осмислення студентами закономірностей розвитку мовлення дітей дошкільного віку та системи педагогічних дій, спрямованих на опанування дитиною рідної мови, навчити обирати найоптимальніші способи впливу на процес розвитку мовлення: стимулювати прагнення створювати власні оригінальні методи та прийоми, спираючись на критичний аналіз методичної літератури.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є:

- формування у студентів теоретичних уявлень про наукові філософські, психологічні, природничі засади побудови методики розвитку мовлення дітей дошкільного віку;

- оволодіння знаннями з мовознавства, які є обов'язковою умовою ефективності розробки навчальних технологій мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку з кожного розділу методики;

- ознайомлення з варіативними технологіями розвитку мовлення і навчання дітей від народження до 6 років рідної мови; формування у них системи лінгводидактичних знань, умінь і навичок;

- оволодіння студентами уміннями і навичками планування різних видів роботи з розвитку мовлення: в різних вікових групах; з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов (обдаровані діти, діти з тимчасовими затримками мовленнєвого розвитку, діти з мовленнєвими вадами, діти що виховуються в закладах дошкільної освіти різного типу (спеціалізованих, профільних і т.ін.), у дитячих будинках та будинках немовлят, у сім'ї);

- зростання рівня професійної компетентності студентів як найбільш значущої складової успішності майбутньої педагогічної діяльності.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі компетентності:

компетентності соціально-особистісні:

- розуміння і сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей (викладачів і здобувачів вищої освіти);

- здатність учитися;

- здатність до критики й самокритики;

- креативність, здатність до системного мислення;

- адаптивність і комунікабельність;

- наполегливість у досягненні мети;

- толерантність;

загальнонаукові компетентності:

- базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості й уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності;

- базові знання в галузі інформаційних технологій; навички використання програмних засобів та інтернет-ресурсів у самостійній пізнавальній діяльності;

інструментальні компетентності:

- здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- навички роботи з комп'ютером;
- дослідницькі навички.

II. Професійні компетентності:

загальні:

- обізнаність у сутності й особливостях педагогічної діяльності викладача, змісті й організації навчання у вищій школі;
- здатність до здійснення основних професійних функцій викладача;
- володіння ключовими професійними компетенціями викладача вищої школи: гностичною, дослідницькою, проектувальною, комунікативною, організаційною тощо;

спеціальні:

- здатність науково обґрунтовано аналізувати й організовувати педагогічний процес;
- здатність використовувати інноваційні технології навчання у практичній діяльності;
- знання особливостей організації і керівництва самостійною роботою здобувачів;
- уміння здійснювати контроль навчальних досягнень здобувачів на різних етапах навчального процесу;
- здатність використовувати і поповнювати власні знання в процесі структурування матеріалів, що забезпечують навчальний процес;
- уміння проектувати і здійснювати діагностичну роботу в межах професійної діяльності;
- здатність до рефлексії професійного досвіду (власного та інших педагогів).

Результати навчання: за результатами вивчення навчальної дисципліни у студентів має бути сформована система знань про: теоретико-методологічні засади дошкільної лінгводидактики; особливості та структуру навчально-мовленнєвої діяльності; зміст мовленнєвих вмінь та навичок, видів та характеристик мовленнєвої й мовної компетентності; закономірності та принципи розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови; етапи становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної дошкільної лінгводидактики; специфічні особливості й закономірності розвитку мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку на різних його етапах; завдання дошкільних закладів з розвитку та засоби реалізації програми мовленнєвого виховання; форми та організації діяльності, методи й прийоми розвитку мовлення у дошкільному закладі. роботу в дошкільних закладах з мовленнєвого розвитку дошкільників. На основі знань психологічних, лінгводидактичних та педагогічних закономірностей мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку студент повинен уміти: організовувати різні форми розвивального спілкування з розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку; використовувати технології розвитку мовлення дітей у художньо-мовленнєвій діяльності; здійснювати організаційно-методичну роботу в дошкільних закладах з мовленнєвого розвитку дошкільників.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредити.

Література до курсу

1. Базовий компонент дошкільної освіти Україні. Редакція від 4 травня 2012 р. http://osvita.kr-admin.gov.ua/docs/do/bazovyi_komponent.doc
2. Бенера В.Є., Маліновська Н.В., Теорія та методика розвитку рідної мови дітей – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 384с.
3. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011.
4. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Котик Т.М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у ДНЗ / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, Т.М. Котик. – К.: Слово, 2006.(не перевидавалось).
5. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Саприкіна О.В. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вчз факультетів дошкільної освіти. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408с.
6. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник. – К.: 2006. – с. 215 (не перевидавалось).
7. Богуш А.М., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: передшкільний вік / Богуш А.М., Маліновська Н. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013.
8. Впевнений старт: Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку. – Тернопіль: Мандрівець, 2012.
9. Выготский Л.С. Мышление и речь.// Избранные психологические исследования. – М.: Наука, 1956. – С. 274.(не перевидавалось).
10. Гавриш Н.В. Сучасне заняття в дошкільному закладі / Н.В. Гавриш. – Луганськ: Альма-Матер, 2007 (не перевидавалось).
11. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011.
12. Дошкільна лінгводидактика: словник-довідник : понад 600 термінів, понять та назв / упор. А.М. Богуш, К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. – 200с.
13. Калмикова Л.О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Навч.-методич. посібник. – К.: «Слово», 2017. – 448с.
14. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. М.: Просвещение, 1969. - 214с.(не перевидавалось).

Перелік питань

1. Предмет та завдання дошкільної лінгводидактики як наукової дисципліни.
2. Наукові засади дошкільної лінгводидактики.
3. Педагогічні закономірності та принципи навчання дітей рідної мови.
4. Методи наукового дослідження у дошкільній лінгводидактиці.

5. Лінгводидактична концепція К.Д.Ушинського.
6. Мета та завдання роботи з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
7. Засоби реалізації програми мовленевого розвитку дітей дошкільного віку.
8. Форми роботи з розвитку мовлення в дошкільному навчальному закладі.
9. Методи і прийоми розвитку мовлення та навчання рідної мови в дошкільному закладі.
10. Методика проведення занять у групах раннього віку.
11. Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення дошкільнят.
12. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях.
13. Завдання і зміст словникової роботи в різних вікових групах в ДНЗ.
14. Методика розвитку словника й ознайомлення дошкільників з довкіллям.
15. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.
16. Проблема навчання дітей дошкільного віку діалогічного мовлення.
17. Характеристика методів та прийомів навчання дітей монологічного мовлення.
18. Методика навчання дітей розповіді за картинами.
19. Методика навчання дітей переказу літературних творів.
20. Методика навчання дітей творчої розповіді.
21. Форми роботи з книгою в дошкільному закладі. Методика роботи у куточку книги.
22. Методика читання дітям художніх творів.
23. Розвиток словесної творчості на літературних заняттях.
24. Види театралізованої діяльності дошкільнят.
25. Теоретичні засади навчання грамоти. Історичний огляд методів навчання грамоти.
26. Сучасний звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти.
27. Проблема підготовки руки дитини до письма
28. Роль завідувача і старшого педагога в організації роботи з розвитку мовлення у дошкільному закладі.
29. Планування і облік роботи з розвитку мовлення.
30. Роль сім'ї у розвитку мовлення, реалізації вимог базового компонента дошкільної освіти, мовленнєвій підготовці дитини до школи.

III. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки та методик охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Основи природознавства з методикою» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності використання природи як засобу всебічного розвитку дітей у дошкільному навчальному закладі.

Міждисциплінарні зв'язки: дошкільна педагогіка, дитяча психологія, історія педагогіки, методика розвитку мовлення, екологічна психологія та екологічна педагогіка.

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Природа України.
2. Загальні питання методики ознайомлення дітей з природою.
3. Розвивальне екологічне середовище.
4. Методи і форми ознайомлення дітей з природою.
5. Організація роботи щодо ознайомлення дітей з природою.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою» є формування професійної компетентності майбутніх вихователів у сфері екологічного виховання дітей дошкільного віку.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи природознавства з методикою» є:

1. Розширення, узагальнення та уточнення знань студентів про особливості природних умов України та природу Космосу.

2. Формування потреб та мотивів у сфері екологічної діяльності та екологічного виховання дітей дошкільного віку.

3. Збагачення естетичних вражень та формування системи цінностей природного світу.

4. Формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.

5. Підготовка до практичного втілення теоретичних знань в умовах дошкільного навчального закладу; оволодіння сучасними технологіями екологічної освіти.

6. Ознайомлення з основами організаційно-методичної роботи дошкільних закладів та відділів освіти з екологічного виховання.

7. Підготовка до самостійного набуття природничих та методичних знань (робота з довідковою та методичною літературою, спостереження, експерименти тощо).

8. Формування інноваційної поведінки у сфері екологічного виховання.

9. Розвиток критичного ставлення до методичних джерел.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

I. Загальні компетентності:

компетентності соціально-особистісні:

- розуміння і сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей (викладачів і здобувачів вищої освіти);

- здатність учитися;

- здатність до критики й самокритики;

- креативність, здатність до системного мислення;

- адаптивність і комунікабельність;

- наполегливість у досягненні мети;

- толерантність;

загальнонаукові компетентності:

- базові знання в галузі інформаційних технологій; навички використання програмних засобів та інтернет-ресурсів у самостійній пізнавальній діяльності;

інструментальні компетентності:

- здатність до письмової й усної комунікації українською мовою;

- навички роботи з комп'ютером;

- дослідницькі навички.

II Спеціальні компетентності:

- базові знання про основи природознавства та екології, природу України та свого регіону, природу Космосу, методика дошкільної екологічної освіти (мету, завдання, зміст екологічної освіти, форми, методи, засоби та новітні технології екологічної освіти дошкільників);

- здатність створювати еколого-розвивальне середовище;

- здатність діагностувати рівень екологічної вихованості і обізнаності дітей на основі адекватно підбраної методики обстеження;

- уміння організовувати екологічно мотивовану діяльність дітей (пізнавальну, трудову, ігрову, пошукову та ін.);

- здатність використовувати і поповнювати власні знання в процесі структурування матеріалів, що забезпечують навчальний процес;

- володіти словом як інструментом еколого-педагогічного впливу, знати і використовувати засоби художньої літератури, фольклору, народної педагогіки тощо

- уміння спостерігати і аналізувати еколого-виховний процес, надавати конкретні рекомендації з його удосконалення;

- здатність прогнозувати удосконалення своєї еколого-педагогічної майстерності та інше.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредитів ECTS.

Література до курсу

1. Закон України «Про дошкільну освіту». – К., 2001.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-мет. посіб. / Наук. ред. О. Л. Кононко. – К., 2003.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К., 2001.

4. Білан О. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. – Львів, 1996.
5. Богініч О. Л., Беленька Г. В. Природа і рух. – К., 2003.
6. Горопаха Н. М. Виховання екологічної культури дітей. – Рівне, 2001.
7. Лисенко Н. В. Практична екологія для дітей. – Івано-Франківськ, 1999.
8. Николаева С. Н. Методика экологического воспитания дошкольников. – М., 2000.
9. Николаева С. Н. Теория и методика экологического образования детей. – М., 2002.
10. Парамонова Л. А., Протасова Е. Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом: История и современность. – М., 2001.
11. Плохій З. П. Виховання екологічної культури дошкільників. – К., 2002.
12. Тарасенко Г. С. Дивосвіт. Технологія естетико-екологічного виховання. – К., 2000.
13. Яришева Н. Ф. Екологічне виховання дошкільників. – К., 2000.
14. Я у світі: Базова програма розвитку дитини дошкільного віку. – К., 2008.

Перелік питань

1. Рельєф України. Використання краєвидів в роботі з дошкільниками.
2. Клімат України, його визначення та характеристика. Прогнозування погоди, використання місцевих ознак погоди в роботі з дошкільниками.
3. Води України. Проблеми охорони. Використання їх у навчально-виховній роботі з дошкільниками.
4. Ґрунти України, їх характеристика, охорона. Формування бережного ставлення до ґрунтів у дошкільному віці.
5. Природні зони України.
6. Рослинний світ України, його різноманітність. Роль рослин у природі, житті людини. Ознайомлення дошкільників із значенням рослин.
7. Природні рослинні угруповання–фітоценози. Їх характерні риси.
8. Рослини лісу. Характеристика основних ярусів лісової рослинності. Ознайомлення дошкільників з рослинами лісу та формування бережного ставлення до них.
9. Культурні рослини, їх походження, характеристика. Ознайомлення дошкільників з ними.
10. Теоретичні засади методики природознавства.
11. Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії російської та української прогресивної педагогіки.
12. Ознайомлення дітей з природою як один із засобів всебічного виховання.
13. Завдання і зміст екологічного виховання дошкільників.
14. Характеристика розвивального екологічного середовища дошкільного закладу освіти.

15. Вимоги до відбору мешканців в куточку природи у різних вікових групах.
16. Особливості ознайомлення з кімнатними рослинами дітей різних вікових груп.
17. Зарядка акваріуму та догляд за ним. Залучення дітей до цієї роботи.
18. Птахи в куточку природи. Ознайомлення дітей з птахами у куточку природи.
19. Ссавці в куточку природи. Організація роботи з дітьми по ознайомленню з ссавцями.
20. Тимчасові мешканці куточка природи. Знайомство з ними дітей.
21. Особливості проведення повсякденних спостережень дітей в куточку природи.
22. Особливості організації праці в куточку природи у різних вікових групах.
23. Вимоги до планування та озеленення ділянки. Створення екологічної стежки на ділянці дитячого садка.
24. Город в дитячому садку. Методика організації праці з дітьми на городі.
25. Організація роботи з дітьми на екологічній стежині.
26. Особливості спостережень природи як складної пізнавальної діяльності.
27. Елементарна дослідницька діяльність як форма організації ознайомлення дітей з природою.
28. Бесіда як метод ознайомлення з природою.
29. Моделювання в ознайомленні дітей старшого дошкільного віку з природою.
30. Природознавча книга в ознайомленні з природою.

ІV. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ОСНОВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ КЕРІВНИЦТВА

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки та методик охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення студентами психолого-педагогічних умов ефективного застосування образотворчого мистецтва у освітньому процесі закладу дошкільної освіти для активного розвитку та соціалізації особистості дитини.

Міждисциплінарні зв'язки: зміст навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях студентів, набутих при вивченні навчальних дисциплін: анатомія та фізіологія дітей дошкільного віку, психологія, дитяча психологія, дошкільна педагогіка, філософія, естетика, історія світової та національної культури.

Програма навчальної дисципліни містить такі **теми**:

1. Образотворчість як феномен дошкільного дитинства, педагогічний засіб розвитку особистості та соціалізації дитини.
2. Теоретичні основи та чинники розвитку образотворчої діяльності дітей.
3. Образотворчість і художньо-естетичний розвиток особистості в ранньому дитинстві.
4. Краса, мистецтво, образотворення і самовираження як складові ціле покладання у педагогічному супроводженні образотворчої діяльності дітей.
5. Розвиток у дітей здібностей до сприймання краси як передумова образотворчої діяльності.
6. Образотворче мистецтво як основа змісту особистісно-орієнтованої педагогічної технології образотворчої діяльності дошкільників.
7. Організація образотворчої діяльності в закладах дошкільної освіти.
8. Образотворча діяльність у навчальних програмах закладів дошкільної освіти.
9. Методи і прийоми педагогічного супроводження образотворчої діяльності дітей.
10. Особливості змісту та методики проведення занять образотворчою діяльністю.
11. Малювання як засіб особистісного розвитку дитини.
12. Розвиток особистості дитини в процесі занять ліпленням.
13. Декоративна діяльність дошкільників як засіб і середовище особистісного розвитку дитини.
14. Особистісно-розвивальна спрямованість архітектурної, конструктивно-моделювальної діяльності.
15. Особливості планування педагогічної роботи з образотворчого мистецтва.

16. Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї у розвитку особистості дитини засобами образотворчого мистецтва.

17. Інноваційно-пошукова робота педагогів у галузі організації та методики образотворчої діяльності.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Основи образотворчого мистецтва і методика керівництва» є підготовка фахівця галузі дошкільної освіти, здатного до створення поліхудожнього особистісно-орієнтованого розвивального середовища закладу дошкільної освіти та професійної самореалізації в ньому шляхом активної художньо-творчої взаємодії з дітьми і дорослими.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи образотворчого мистецтва і методика керівництва» є:

- мотивація студентів щодо активного і творчого опрацювання курсу, збагачення інтересу до професії шляхом відкриття для себе цінностей мистецтва та образотворчості;

- активізація у студентів потреби у саморухові щодо збагачення компетентності у теорії та практиці образотворчого мистецтва;

- розвиток ерудиції у галузі образотворчого мистецтва і на цій основі – здібності до створення освітніх програм для дошкільників;

- пробудження у студентів художньо-творчої активності в полікультурному просторі;

- розвиток образотворчих здібностей і на цій основі – здатності до активної співтворчості з дитиною;

- формування уявлень про поліфункціональність мистецтва у соціумі, важливість створення поліхудожнього освітньо-розвивального середовища в дошкільному закладі і на цій основі – уміння створювати це середовище та ефективно й цілеспрямовано взаємодіяти з дитиною і дорослими у ньому, розробляти та впроваджувати педагогічні технології образотворчої діяльності дітей .

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні: розуміння смислового наповнення понять «краса», «мистецтво», «образо творення», «самовираження», знання основних віх історії мистецтва, видів образотворчого мистецтва; осмислення жанрових особливостей мистецтва; усвідомлення смислу понять «синтез мистецтв», «взаємодія мистецтв», «інтеграція мистецтв»; орієнтування у змісті чинних програм з образотворчого мистецтва; розуміння шляхів та можливостей реалізації функцій мистецтва у педагогічних технологіях образотворчої діяльності; розуміння особливостей перебігу процесів образотворчості та образотворення в дошкільному дитинстві;

спеціальні: знання основних зображальних матеріалів та технік образо творення; усвідомлення психолого-педагогічних умов пробудження творчості і розвитку у дитини зображально-виражальних умінь; розуміння інноваційних тенденцій художньо-естетичного розвитку дітей; знання форм, методів, прийомів художньо-естетичного розвитку дитини

результат навчання: студент вміє використовувати загальні та міжгалузеві знання в сучасних умовах художньо-естетичного розвитку дитини; здатний створити адекватне розвивальне середовище у дошкільному освітньому закладі та активно взаємодіяти з дитиною у ньому; здатний розробляти програму з образотворчого мистецтва і поєднувати навчальні та розвивальні форми спілкування з дитиною; вміє розробити конспект спілкування з дитиною впродовж дня на матеріалі мистецтва і образотворення; здатний пробуджувати в дитині потяг до краси, мистецтва та образотворення; вміє помічати та підтримувати індивідуальні прояви художньо-естетичного самовираження; розвивати у дітей культуру художньо-естетичного світобачення; вміє знаходити результативні форми, методи та прийоми введення дитини у світ краси, мистецтва та образотворчості; розгортати освітню, діагностичну, корекційно-розвивальну та реабілітаційну роботу на матеріалі творів ОТМ, образотворчості; вміє діяти професійно з продуктами дитячої творчості, співпрацювати з сім'єю та здійснювати самостійну експериментально-дослідницьку діяльність, спрямовану на пошук ефективних психолого-педагогічних умов розвитку особистості дитини у просторі краси, мистецтва, образотворення та самовираження.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 години / 5 кредитів ECTS.

Література до курсу

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція): Затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012 р. / наук.керівник А.М. Богущ. *Дошкільне виховання*. 2012. № 7. С. 4 – 18.
2. Дронова О.О. Дошкільник у світі краси: як сприймають, розуміють і пояснюють красу діти 5-6 років. / *Дитина-Педагог: сучасний погляд: психолого-педагогічні та соціальні аспекти сучасної дошкільної та початкової освіти: колективна монографія* / Авт. колектив: О.П. Аматыєва, Г.В. Беленька, Н.В. Гавриш, В.В. Докучаєва та інші. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. С. 277-325
3. Колесніков М.П., Колеснікова О.В., Лозовий В.О. та ін.. *Естетика: навчальний посібник* / за ред. В.О. Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 208с.
4. Котляр В.П. *Основи художнього виховання дітей: Навчальний посібник*. Донецьк: вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2010. 223 с.
5. Луцан Н.І. *Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: Навчальний посібник*. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 172 с.
6. Мухина В.С. *Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта*. Москва: Педагогика, 1981. 239 с.
7. Николаева Е.И. *Психология детского творчества*. Санкт-Петербург: Речь, 2006. 220 с.
8. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. *Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: Підручник* / за ред. Г.В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 376 с.

9. Шульга Л.М. Барвіста радість: розвиток творчих здібностей дітей на заняттях із малювання. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС Лтд», 2007. 280 с.

10. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488с.

Перелік питань

1. Образотворчість як феномен дошкільного дитинства, педагогічний засіб розвитку особистості та соціалізації дитини.
2. Психологічні механізми художньої творчості. Етапи творчого процесу.
3. Зміст та генезис образотворчої діяльності дошкільників.
4. Теоретичні основи та чинники розвитку образотворчої діяльності дітей.
5. Взаємозв'язок видів образотворчої діяльності як засіб формування у дітей цілісного уявлення про художній образ.
6. Розвиток у дітей художньо-естетичного світобачення.
7. Цінність образотворчої діяльності для розвитку особистості в період дошкільця. Поняття про арт-терапію.
8. Інтерес – рушійна сила образотворчості в дошкільному дитинстві.
9. Образотворчість і художньо-естетичний розвиток особистості в ранньому дитинстві.
10. Цінність дозображального періоду в розвитку творчості.
11. Краса, мистецтво, образотворення і самовираження як складові цілепокладання у педагогічному супроводженні образотворчої діяльності дітей.
12. Розвиток у дітей здібностей до сприймання краси як передумова образотворчої діяльності.
13. Образотворче мистецтво як основа змісту особистісно-орієнтованої педагогічної технології образотворчої діяльності дошкільників.
14. Організація образотворчої діяльності в закладах дошкільної освіти.
15. Поняття про розвивальне середовище. Створення розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей.
16. Художньо-творчий колектив закладу дошкільної освіти та сім'ї. Педагогічні принципи організації входження дитини у світ мистецтва.
17. Особа вихователя як організатора образотворчої діяльності дітей. Позиції педагога у організації образотворчої діяльності дітей.
18. Форми організації спілкування педагога з дитиною за різними напрямками її художньо-естетичного розвитку.
19. Види занять за змістом: теоретичні, практичні, творчі заняття. Комбіновані, комплексні заняття та заняття інтегрованого типу. Естетична гра.
20. Алгоритм складання конспекту заняття з образотворчого мистецтва.
21. Образотворча діяльність у навчальних програмах закладів дошкільної освіти.
22. Методи і прийоми педагогічного супроводження образотворчої діяльності дітей.

23. Особливості змісту та методики проведення занять образотворчою діяльністю.

24. Малювання як засіб особистісного розвитку дитини.

25. Розвиток особистості дитини в процесі занять ліпленням.

26. Декоративна діяльність дошкільників як засіб і середовище особистісного розвитку дитини.

27. Особистісно-розвивальна спрямованість архітектурної, конструктивно-моделювальної діяльності.

28. Особливості планування педагогічної роботи з образотворчого мистецтва.

29. Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї у розвитку особистості дитини засобами образотворчого мистецтва.

30. Інноваційно-пошукова робота педагогів у галузі організації та методики образотворчої діяльності.

V. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки та методик охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є педагогічні знання, що застосовуються в практичній діяльності з дітьми дошкільного віку з метою формування в них елементарних математичних уявлень.

Міждисциплінарні зв'язки: опановуючи курс «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», студенти мають актуалізувати знання з курсів «Дошкільна педагогіка», «Дитяча психологія», «Практична психологія», «Педагогічна психологія», «Психологія виховної діяльності», «Вступ до спеціальності», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям», що сприятиме в подальшому формуванню професійної компетентності вихователя ЗДО у професійному аспекті.

Програма навчальної дисципліни містить такі **теми:**

1. Значення та завдання формування елементарних математичних уявлень у дітей в дитячому садку.

2. Деякі відомості з історії розвитку числа, цифр, систем числення. Основні положення теорії та методики формування початкових елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

3. Становлення та розвиток методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

4. Організація навчання математики дітей дошкільного віку. планування та облік роботи з формування елементарних математичних уявлень

5. Формування у дітей знань про кількість, число. Навчання лічби та обчислювальної діяльності.

6. Формування у дошкільників уявлень про величину предметів та вимірювання

7. Навчання дітей старшого дошкільного віку розв'язанню обчислювальних задач

8. Формування у дошкільників уявлень та понять про форму предметів.

9. Формування просторових уявлень у дітей дошкільного віку.

10. Формування уявлень і понять про час у дітей дошкільного віку.

11. Наступність у роботі дитячого садка, школи та сім'ї в навчанні дітей математики.

12. Методичне керівництво роботою з формування математичних уявлень у дітей в дитячому садку.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» є опанування студентами науково-теоретичними та психологічними основами курсу; засвоєння студентами знань, умінь та навичок організації та проведення різних форм роботи з дітьми дошкільного віку з формування елементарних математичних уявлень в різних вікових групах; наукове розуміння студентами процесу навчання як активної діяльності, спрямованої на інтелектуальний, зокрема логіко-математичний розвиток особистості дитини; готовність студентів до формування в дітей вміння розмірковувати, класифікувати предмети та множини; здійснювати серіацію за величиною, масою, об'ємом, за розташуванням у просторі та у часі; формування вміння обчислювати та вимірювати; оволодіння вміннями та навичками підбору дидактичного матеріалу та створення освітнього простору для формування елементарних математичних уявлень у дошкільників.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» є:

– ознайомлення студентів з питаннями теорії та методики формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього і дошкільного віку;

– засвоєння студентами питань історії розвитку методики математики для дітей дошкільного віку;

– оволодіння студентами знаннями щодо психолого-педагогічних особливостей розвитку у дітей кількісних, просторових, часових уявлень;

– ознайомлення студентів з методами і формами, технологіями навчання дітей елементам математики в різних вікових групах закладу дошкільної освіти, узгоджуючи ці питання з вимогами сучасної дидактики;

– оволодіння студентами принципами реалізації наступності у формуванні елементарних математичних уявлень дітей в закладах дошкільної освіти та початковій школі; розвиток у студентів уміння співпрацювати з вчителями початкових класів;

– оволодіння методикою науково-дослідної роботи з актуальних проблем формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку;

– оволодіння студентами методами і прийомами діагностування логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

– *загальні*:

– обізнаність у становленні і розвитку теорії та методики формування елементарних математичних уявлень дошкільників;

– інформованість щодо теоретичних основ і технологій формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку;

– розуміння вікових особливостей формування елементарних математичних уявлень у дошкільників та сучасних психолого-педагогічних досліджень в галузі методики формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього та дошкільного віку;

– поінформованість у змісті роботи з формування елементарних математичних уявлень у дітей різного віку в дошкільному навчальному закладі і в першому класі школи;

– обізнаність у принципах організації процесу формування елементарних математичних уявлень в закладі дошкільної освіти та ефективних методах, прийомах і формах організації процесу формування елементарних математичних уявлень;

– усвідомлення специфіки взаємодії педагогів ЗДО і членів родин вихованців з формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього та дошкільного віку.

– *спеціальні*:

– вміння застосовувати теоретичні положення методики формування елементарних математичних уявлень у дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;

– здатність поєднувати процес навчання з вихованням дітей, здійснюючи індивідуальний та особистісно-диференційований підхід до дошкільників;

– вміння організувати навчання дітей таким чином, щоб воно випереджувало їх розвиток;

– використання ефективних методів, прийомів та форм організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього і дошкільного віку;

– здатність методично грамотно організувати роботу з формування елементарних математичних уявлень в ЗДО;

– налагоджувати співпрацю з батьками вихованців або особами, які їх замінюють з формування елементарних математичних уявлень у дітей;

– вміння самостійно працювати з літературою, публікаціями у періодичних психолого-педагогічних виданнях, вибираючи з них матеріал для організації роботи з дітьми та співпраці з батьками з формування елементарних математичних уявлень.

- *результати навчання:*
- демонструвати знання теоретичних основ та технологій формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку;
- розуміти принципи організації процесу формування елементарних математичних уявлень в закладі дошкільної освіти та ефективні методи, прийоми і форми організації процесу формування елементарних математичних уявлень;
- застосовувати теоретичні положення методики формування елементарних математичних уявлень у дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
- поєднувати процес навчання з вихованням дітей, здійснюючи індивідуальний та особистісно-диференційований підхід до дошкільників;
- виявляти здатність налагоджувати співпрацю з батьками вихованців або особами, які їх замінюють з формування елементарних математичних уявлень у дітей;
- володіти навичками креативного мислення, які дозволяють зрозуміти та розв'язувати проблеми та задачі логіко-математичного розвитку дітей;
- демонструвати навички самовдосконалення для подальшого процесу навчання на засадах самокерування та автономії.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредитів.

Література до курсу

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2012. №7. С. 4-19.
2. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2016. 160 с.
3. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності „Дошкільна освіта” / автор та укладач А.В. Сазонова. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2010. 248 с.
4. Іщенко Л. В. Педагогічні технології супроводження процесу формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку : навчальний посібник [для студентів спеціальності «Дошкільна освіта»]. Вид. 2-ге, перер. та доп. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 149 с.
5. Щербакова К. Й., Брежнєва О. Г. Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку: навч. посіб. Мелітополь : ВД Мелітопольської міської друкарні. 2015. 200 с.
6. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики в дошкільників: Навч. посібник. К.: Вид-во Європейського університету. 2011. 262 с.

Перелік питань

1. Роль математичних знань у всебічному розвитку дошкільників та підготовці їх до школи.
2. Завдання з методики ФЕМУ у дітей дошкільного віку (освітні та виховні).
3. Основні показники математичного розвитку дошкільників.
4. Забезпечення індивідуально-диференційованого підходу в процесі навчання елементам математики.
5. Поняття про натуральні числа.
6. Історія числа та лічби.
7. Системи числення та історія їх розвитку.
8. Поняття про множину, рівномірність множин.
9. Погляди класиків педагогіки на математичний розвиток дітей дошкільного віку (Я. Коменський, Г. Песталоцці, К. Ушинський, Ф. Фребель).
10. Розвиток методики математики на рубежі XIX XX ст. Внесок видатних педагогів (Л. Шлегер, Є. Тихеевої, Ф. Блехер) у розвиток методики ФЕМУ дітей дошкільного віку.
11. Сучасні дослідження в області методики ФЕМУ.
12. Монографічний та обчислювальний методи, їх психологічне обґрунтування.
13. Етапи розвитку лічбової діяльності.
14. Навчання дітей кількісній та порядковій лічбі. Правила лічби.
15. Методичні прийоми та послідовність роботи з арифметичними задачами та прикладами в старшій віковій групі.
16. Методи і прийоми формування у дітей уявлень і понять про величину предметів.
17. Навчання дітей вимірювання.
18. Різноманітність одиниць вимірювання.
19. Методи і прийоми формування уявлень про геометричні фігури у дітей дошкільного віку.
20. Послідовність формування знань про геометричні фігури.
21. Значення знань про час у роботі з дітьми дошкільного віку.
22. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з часовими уявленнями.
23. Поняття простір та просторове орієнтування в психолого-педагогічних дослідженнях.
24. Система роботи з розвитку просторових уявлень за Т. Мусейібовою.
25. Наступність у змісті та методах навчання математики.

VI. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з дошкільної педагогіки охоплює основний матеріал курсу. Навчальна програма дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є орієнтація студентів на вивчення сучасних досягнень вітчизняної науки і практики фізичного виховання дітей, їх готовність до реалізації у своїй діяльності сучасної концепції фізкультурної освіти дошкільників, формування самостійності мислення і творчого підходу до професійної діяльності майбутнього педагога.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна педагогіка, історія педагогіки, дошкільна педагогіка, загальна психологія, дитяча психологія, анатомія і фізіологія дітей дошкільного віку.

Програма навчальної дисципліни містить такі **змістові модулі**:

1. Загальні питання теорії і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку.
2. Зміст та методика навчання дітей дошкільного віку фізичних вправ.
3. Форми роботи з фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах.
4. Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку засобами фізичної культури.
5. Організація роботи з фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя» є забезпечення достатнього рівня професійної компетентності фахівців, формування у них розуміння того, що домінуючою мотивацією фізичного виховання дошкільника у сучасних умовах має бути формування потреби у самовдосконаленні власного організму, зміцненні здоров'я засобами фізичних вправ.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання, валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя» є:

- формування фізичної й мотиваційної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності у галузі фізичного виховання дошкільників;
- оволодіння студентами змістом навчальної дисципліни та системою практичних умінь і навичок;

- формування у студентів умінь і навичок проведення різних організаційних форм роботи з фізичного виховання та валеологічної освіти у ДНЗ;

- оволодіння студентами методами контролю і діагностики фізичного розвитку і рухової підготовленості дітей;

- виховання у майбутніх фахівців професійно значущих якостей особистості.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у студентів повинні бути сформовані такі компетентності:

I. Загальні компетентності:

компетентності соціально-особистісні:

- розуміння і сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей (викладачів і студентів);

- здатність учитися;

- здатність до критики й самокритики;

- креативність, здатність до системного мислення;

- адаптивність і комунікабельність;

- наполегливість у досягненні мети;

- толерантність;

загальнонаукові компетентності:

- базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості й уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності;

- базові знання в галузі інформаційних технологій; навички використання програмних засобів та інтернет-ресурсів у самостійній пізнавальній діяльності;

інструментальні компетентності:

- здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;

- навички роботи з комп'ютером;

- дослідницькі навички.

II. Професійні компетентності:

загальні :

- обізнаність в основних поняттях і категоріях теорії і методики фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників;

- здатність до використання отриманих знань у проведенні різних форм роботи з фізичного виховання у ДНЗ і сім'ї;

- володіння лексичними основами професійного мовлення у галузі теорії і методики фізичного виховання;

- обізнаність у специфіці використання методів і прийомів навчання на різних етапах формування рухової навички;

- володіння практичними навичками оздоровлення дітей у процесі формування у них основ здорового способу життя;

- вміння критично підходити до вивчення літератури, використовувати науково обґрунтовані методичні новації;

- здатність прогнозувати удосконалення власної педагогічної майстерності;

- здатність вивчати й узагальнювати педагогічний досвід та впроваджувати сучасні технології фізичного виховання та оздоровлення у практику роботи ДНЗ.

спеціальні:

- обізнаність щодо анатомо-фізіологічних, психологічних особливостей дошкільників, закономірностей розвитку моторики дітей від народження до семи років;

- володіння знаннями основних принципів, закономірностей формування рухових навичок у дошкільників;

- обізнаність у галузі організації рухового режиму та фізкультурно-оздоровчої діяльності у дошкільному закладі;

- володіння методиками діагностики фізичного розвитку і рухової підготовленості дітей;

- здатність спостерігати й аналізувати процес фізичного виховання дітей, вносити конкретні рекомендації щодо його удосконалення;

- володіння навичками прогнозування результатів педагогічного впливу на дітей у процесі фізичного виховання;

- здатність раціонально добирати методи і прийоми навчання фізичних вправ з урахуванням особливостей дітей;

- володіння вміннями планувати зміст взаємодії всіх учасників педагогічного процесу;

- здатність до організації цілеспрямованої і довільної фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільників;

- уміння керувати процесом спілкування дорослого і дітей у процесі рухової діяльності;

- володіння навичками діагностики процесу і результатів фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- здатність до рефлексії педагогічної діяльності, уміння оцінювати причини успіхів і помилок у власній діяльності та визначати напрями її корекції.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 210 годин / 7 кредитів ECTS.

Література до курсу

1. Валеологія: Навч. посібник для студентів вищих закладів освіти: В 2ч. /За ред. В. І. Бобрицької. – Полтава: «Скайтек», 2000. – Ч. 1.

2. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі. – К., 2001.

3. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. – Львів., 1998.

4. Глазырина Л. Д., Овсянкін В. А. Методика фізического воспитания детей дошкольного возраста. – М., 1999.

5. Денисенко Н. Ф., Музирова В. О., Шевцова Л. Т., Мельник Л. Д. «Малятко-здоров'ятко»: Комплексна програма формування культури здоров'я дітей дошкільного віку. – Запоріжжя, 2004.

6. Денисенко Н. Ф., Шевцова Л. Т. та ін. Планування навчально-виховної роботи за експериментальною програмою формування культури здоров'я дітей дошкільного віку «Малятко-здоров'ятко». – Запоріжжя, 2004.

7. Загородня Л. П., Тітаренко С. А., Барсуковська Г. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. – Суми, 2011.

8. Кожухова Н. Н., Рыжкова Л. А., Самодурова М. М. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях. – М., 2002.

9. Шебеко В. А., Шишкина В. А., Ермак Н. Н. Методика физического воспитания в дошкольных учреждениях. – Минск, 1998.

Контрольні питання

1. Комплексний підхід до реалізації завдань фізичного виховання в дошкільних закладах.

2. Психогігієнічний фактор як засіб фізичного виховання дітей дошкільного віку.

3. Еколого-природний фактор як засіб фізичного виховання дітей дошкільного віку.

4. Фізичні вправи – основний засіб фізичного виховання дітей дошкільного віку.

5. Загальна характеристика і класифікація методів навчання фізичних вправ.

6. Поняття про рухове вміння та навичку.

7. Етапи формування рухових навичок.

8. Взаємозв'язок формування рухових навичок та розвитку фізичних якостей.

9. Поняття про техніку виконання основних рухів, їх особливості у дітей різних вікових груп.

10. Характеристика загальнорозвивальних вправ, їх класифікація. Підбір загальнорозвивальних вправ для дітей різних вікових груп.

11. Методика навчання дітей дошкільного віку загальнорозвивальних вправ.

12. Поняття, характеристика та методи навчання дошкільників вправ з шикування та перешикування.

13. Методика навчання дітей дошкільного віку різних видів вправ спортивного характеру.

14. Види рухових режимів у дошкільному закладі. Принципи раціональної організації рухової діяльності дітей.

15. Рухлива гра як засіб та метод фізичного виховання дітей дошкільного віку. Класифікація рухливих ігор.

16. Методика розучування рухливої гри в різних вікових групах.

17. Вибір рухливих ігор для дітей дошкільного віку, ускладнення та варіативність рухливих ігор.

18. Заняття з фізичної культури – основна організаційна форма систематичного навчання дітей фізичних вправ. Основні завдання та структура заняття.

19. Типи занять з фізичної культури в дитячому садку.
20. Способи організації дітей під час занять з фізичної культури. Шляхи регулювання фізичного, психічного та емоційного навантаження на заняттях.
21. Значення ранкової гімнастики для всебічного розвитку дітей та зміцнення їх здоров'я. Підбір вправ до комплексу ранкової гімнастики.
22. Поняття «здоровий спосіб життя». Характеристика основних елементів здорового способу життя.
23. Характеристика основних методів валеологічної освіти дошкільників.
24. Форми організації роботи з дітьми з валеологічного виховання.
25. Завдання і зміст медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням дітей

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Комплексний кваліфікаційний іспит з дошкільної педагогіки та методик проходить у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається з шести тестових завдань та двох теоретичних питань. За правильні відповіді на 1-5 тестові завдання (одиничний вибір відповідей) нараховується по 6 балів; 6 завдання (формулювання певного терміну) – 10 балів. Повні і ґрунтовні відповіді на 7 і 8 теоретичні питання максимально оцінюються у 30 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання:

(23-30 балів) оцінку одержують студенти, які при викладанні питання володіють достатнім обсягом науково-методичних знань, поняттями; простежують зв'язки в теорії і технологіях соціальної роботи; підтверджують теоретичні позиції прикладами з практики. Викладання логічне, послідовне, чітке.

(15-22 балів) одержують студенти, відповіді яких при достатній теоретичній та практичній основі мають певні недоліки: неповно розкриті окремі напрямки змісту; порушується логіка відповіді одного з питань; при викладанні одного з питань більше уваги приділяли практиці. Мова правильна, виразна, логіка іноді порушується.

(7-14 балів) одержують студенти, які порушують зв'язок теорії з практикою, припускають помилки в мові, логіці викладання; невдало аналізують теорію/технології соціальної роботи; не виявляють головні закономірності процесу надання соціальних послуг, не знають наукових досліджень із того чи іншого питання.

(1-6 балів) одержують студенти, які не володіють поняттями, закономірностями організації соціальної роботи; відповіді скупі, не розкривають суттєві питання; не володіють як теорією, так і практикою соціальної роботи. У відповідях припускають стилістичні та орфографічні помилки, у викладанні відсутня логіка та виразність.

Загалом екзамен оцінюється від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
0 – 59 балів	незадовільно

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет

Підготовки студентів бакалаврського рівня вищої освіти

Атестація

Спеціальність 012 Дошкільна освіта.

Навчальна дисципліна Комплексний кваліфікаційний іспит з дошкільної педагогіки та методик

Тестове завдання № 1

Виберіть одну правильну відповідь:

1. Дошкільна педагогіка – це: (1 б.)

- а) наука, яка вивчає значення і специфіку організації культурного середовища конкретного освітнього закладу у загальній виховній системі;
- б) наука про закономірності виховання і навчання дітей від народження до вступу до школи;
- в) наука про дитину;
- г) галузь педагогічних знань, яка досліджує фундаментальні закони навчання і виховання.

2. Валеологічна культура – це: (1 б.)

- а) культура діяльності, дотримання гігієнічно обґрунтованих вимог до організації життєдіяльності загалом;
- б) оволодіння дітьми первинними знаннями про свій організм і здоров'я, вміннями дотримуватися доцільного режиму життя і діяльності, харчування, сну, відпочинку, систематичне та якісне здійснення гігієнічних процедур, заходів запобігання хворобам;
- в) єдність вимог до гігієни дитини в дошкільному закладі та сім'ї, позитивний приклад здорового способу життя дорослих.

Виберіть декілька правильних відповідей:

3. Обдарованість – це: (2 б.)

- а) швидкий темп розвитку дитини;
- б) наявність здібностей, їх своєрідне поєднання, від якого залежить можливість успішної діяльності;
- в) раннє залучення дітей до заняття певним видом діяльності;
- г) домінуюча роль пізнавальної мотивації, дослідницька творча активність, вміння знайти оригінальне рішення, здатність до прогнозування.

4. Важливим досягненням дітей раннього віку є: (2 б.)

- а) виникнення довільної поведінки;
- б) опанування дитиною мовленням;
- в) виникнення сенсорних еталонів;
- г) оволодіння діями з предметами;
- д) оволодіння ходьбою.

5. У чому виявляється затримка психічного розвитку дітей? (2 б.)

- а) у порушенні функцій окремих аналізаторів;
- б) у порушеннях зору, слуху, рухового апарату;

- в) у значних ушкодженнях мозкових структур;
- г) в олігофренії, психопатії.

6. В чому полягає сутність процесу морального виховання: (2 б.)

- а) у взаємодії вихователя і батьків;
- б) у взаємодії вихователя і дитини;
- в) у взаємодії дітей між собою;
- г) у взаємодії батьків і дитини;
- д) у взаємодії дитини і навколишнього.

7. Особливості праці дошкільників: (2 б.)

- а) тісний зв'язок з грою;
- б) наявність суспільно значущого результату;
- в) виховна значущість праці;
- г) праця має конкретне завдання і реальні наслідки.

Встановіть відповідність:

8. (4 б.)

А – етапи педагогічного дослідження	1) обґрунтування проблем дослідження;
	2) вибір об'єкта і предмета дослідження;
	3) формулювання мети, завдань, гіпотези дослідження;
Б – структурні елементи педагогічного дослідження	4) вирішення поставлених завдань;
	5) теоретичний аналіз результатів.

9. (4 б.)

А – умови подолання негативізмів поведінки дітей	1) розвиток волі і самостійності;
	2) втома, нездоровий стан дитини;
	3) раціональна організація життя і діяльності дітей;
	4) неухвалене ставлення дорослого;
Б – причини вередувань і впертості дітей	5) порушення режиму життя дитини;
	6) допомога дитині у пошуку компромісного вирішення конфліктної ситуації.

10. (4 б.)

А – зміст розумового виховання дошкільників	1) спілкування з дорослими;
	2) різні види діяльності дітей;
	3) формування у дітей певного обсягу знань про предмети і явища, способи мисленнєвої діяльності;
Б – засоби розумового виховання дошкільників	4) навчання.

11. (4 б.)

А – ігрові вміння молодших дошкільників	1) розвивати сюжет гри;
	2) діяти з предметами-замісниками;
	3) співвідносити назву ролі з певним набором дій і атрибутів;
Б – ігрові вміння дітей	

середнього дошкільного віку 4) розуміти партнерів по грі та узгоджувати з ними свої дії.
В – ігрові вміння старших дошкільників

12. Виберіть найбільш правильну комбінацію варіантів відповіді: (4 б.)

Структура сюжетно-рольової гри: Варіанти відповідей:
1) ролі, ігрові дії, реальні стосунки між дітьми; А – тільки 1
2) ігрове використання предметів, ролі; Б – тільки 4
3) ігрові атрибути, ролі, ігрові дії;
4) ролі, ігрові дії, ігрове використання предметів, реальні стосунки між дітьми. В – тільки 3
Г – тільки 2

Доповніть подане речення окремими словами:

13. Педагогічне дослідження – це процес наукового ... актуальної педагогічної проблеми, її вчення та ... результатів. (4 б.)

14. Спадковість – властивість організмів повторювати у поколіннях схожі типи ... та ... розвитку в цілому. (4 б.)

Надайте письмову відповідь:

15. Становлення національного дитячого садка. (10 б.)

Виберіть одну правильну відповідь:

16. Галузь біології, що вивчає взаємодію організмів із середовищем, в якому вони існують, а також із усім, що їх оточує, називається - (1 б.)

- а) ботаніка;
- б) екологія;
- в) зоологія.

17. Дошкільна лінгводидактика (методика навчання мови) - це: (1 б.)

а) частина дошкільної педагогіки, яка розробляє єдину систему навчально-виховної роботи з розвитку мови, узагальнює передовий досвід дошкільних закладів, досвід кращих вихователів-новаторів і сім'ї, процес засвоєння дітьми дошкільного віку усної рідної мови;

б) педагогічна наука, яка вивчає закономірності педагогічної діяльності, спрямованої на формування мовлення у дітей дошкільного віку в дитячому садку;

в) педагогічна наука, яка вивчає закономірності розвитку мови дітей на різних вікових етапах, специфіку педагогічної діяльності, спрямованої на формування мовленнєвих навичок у дітей, форми, засоби, методи і прийоми навчання дітей рідної мови.

Виберіть декілька правильних відповідей:

18. Назвіть основні фактори кліматоутворення: (2 б.)

- а) тепло;
- б) волога;
- в) опади;

г) тривалість світлового дня

19. Оберіть усі можливі прийоми формування знань про геометричні фігури:

- а) показ і називання фігури; (2 б.)
- б) орієнтування фігури у просторі;
- в) розглядання різних фігур;
- г) обстеження моделей фігур дотиково-руховим способом.

20. З метою художньо-естетичного розвитку дитини педагог, серед інших, прагне реалізувати такі функції мистецтва: (2 б.)

- а) гедоністичну;
- б) сигнікативну (смыслоутворювальну);
- в) суспільно-перетворювальну;
- г) естетичну.

21. До засобів фізичного виховання дошкільників належать: (2 б.)

- а) фізичні вправи;
- б) оздоровчі сили природи;
- в) розвиток фізичних якостей;
- г) психогігієнічний фактор;
- д) становлення функцій організму.

22. Об'єктом української дошкільної лінгводидактики є: (2 б.)

- а) мова;
- б) навчально-мовленнева діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі, тобто організований, цілеспрямований процес використання мови для передавання і засвоєння суспільно – історичного досвіду, оволодіння суспільними способами дій з метою спілкування та планування діяльності;
- в) закономірності засвоєння дітьми мови.

Встановіть відповідність:

23. (4 б.)

1. Ендогенні процеси	а) зовнішні процеси, що відбуваються на поверхні землі під впливом вітру, води, льоду, сонячної енергії, життєдіяльності організмів тощо. Під їх впливом виникають ерозії, зсуви, карстові процеси. Вплив екзогенних факторів призводить до створення морфоструктур рельєфу (річкових долин, балок, кучугур та ін.).
2. Екзогенні процеси	б) внутрішні процеси, які призводять до руху земної кори і супроводжуються землетрусами, розломами, зміщенням ділянок поверхні. Так утворюються морфоструктурні елементи рельєфу (великі низовини, гірські системи тощо).

24. Доберіть до кожного типу розповіді відповідне визначення:

(4 б.)

- 1. Опис

2. Міркування
3. Повідомлення

а) динамічна характеристика послідовності певних подій;

б) статичні характеристики предмета чи об'єкта;

в) встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом висунення певної сукупності аргументів

25. Встановіть відповідність між віковою групою і вимогами до організації і проведення занять з логіко-математичного розвитку:

(4 б.)

1. друга молодша група	а) одне заняття на тиждень; 20 хв.; 2-3 програмові задачі;
2. середня група	б) одне заняття на тиждень; 15 хв.; 1-2 програмові задачі;
3. старша група	в) одне заняття на тиждень; 25хв; 3-4 програмові задачі

26. У розробці змісту видів образотворчої діяльності дошкільників педагог керується особливостями відповідних видів мистецтва:

(4 б.)

1. малювання	А. Скульптура
2. ліплення	Б. Графіка
3. аплікація	В. Живопис
4. конструювання	Г. Декоративне мистецтво
	Д. Архітектура
	З. Дизайн

27. Відберіть відповіді, які характеризують різні етапи формування рухової навички:

(4 б.)

А – етап початкового ознайомлення з руховою дією;

Б – етап поглибленого розучування рухової дії;

В – етап закріплення і удосконалення рухової дії.

1. Створити правильне уявлення про кожний елемент техніки руху.

2. Створити загальне уявлення про рух.

3. Удосконалити техніку виконання руху.

4. Формувати вміння виконувати рухову дію в загальних рисах.

5. Закріпити вміння, сформувати навичку.

6. Відпрацювати вміння виконувати рухову дію в різних умовах, варіативних, змінних ситуаціях.

7. Тривалість етапу 1-2 заняття.

8. Орієнтовна тривалість 6 занять.

9. Тривалість етапу – більше 10 занять.

10. Рухи економні, вільні, досить чіткі.

11. Невпевненість у рухах, неточність виконання у просторі і в часі.

12. Поперемінне покращення і погіршення рухових дій.

Доповніть подане речення окремими словами:

28. Форма і метод навчально-виховної роботи, що дозволяє організувати спостереження і вивчення різноманітних предметів і явищ у природних умовах називається ... . (4 б.)

29. Рухові дії, а також складні види рухової діяльності, відібрані як засоби для вирішення завдань фізичного виховання називаються ..... . (4 б.)

Надайте письмову відповідь:

30. Надайте порівняльну характеристику навчання дітей дошкільного віку порядкової та кількісної лічби. (10 б.)

Загальна кількість балів - 100

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти
Протокол № 6 від «12» січня 2023 року

Екзаменатор _____
(підпис)

Зав. кафедри _____
(підпис)

_____ доц. Кахіані Ю.В.
(прізвище та ініціали)

_____ проф. Курінна С.М.
(прізвище та ініціали)